

Nr 11.

Ankom till riksdagens kansli den 12 februari 1937 kl. 11 f. m.

Utlåtande i anledning av väckt motion om statens övertagande av kostnaderna för avlönande av pensionsnämndernas ordförande.

I en inom andra kammaren väckt, till lagutskott hänvisad motion, nr 54, vilken behandlats av andra lagutskottet, ha herrar *Bäckström* och *Sandberg* hemställt, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning av frågan om statens övertagande av kostnaderna för avlönande av pensionsnämndernas ordförande samt om framläggande av förslag i ärendet till 1938 års riksdag.

I fråga om de skäl, som anförts till stöd för denna hemställan, får utskottet hänvisa till motionen.

Enligt *lagen den 28 juni 1935 om folkpenionering*, vilken trätt i kraft den 1 januari 1937, handläggas pensionsärenden av pensionsstyrelsen och av särskilda pensionsnämnder i orterna (3 §). Varje socken å landet samt varje stad ävensom varje köping, som utgör egen kommun, bildar som regel ett pensionsdistrikt (19 §). För varje pensionsdistrikt skall finnas en pensionsnämnd, bestående av en ordförande och högst sex ledamöter. Ordförande i pensionsnämnd och suppleant för honom förordnas av länsstyrelse för fyra år i sänder (20 §). Enligt 26 § tredje stycket äro ordföranden och hans suppleant med avseende å rätt till gottgörelse i anledning av sitt uppdrag likställda med vald ledamot av kommunal nämnd, som utsetts till ordförande.

Enligt 25 § 2 mom. i *lagen den 6 juni 1930 om kommunalstyrelse på landet* äger kommunalstämman, där det finnes av behovet påkallat, besluta att, bland andra, ledamot av kommunalnämnden och vald ledamot av annan kommunal styrelse, nämnd eller beredning skola för deltagande i sammanträde eller förrättning inom kommunen i kommunens angelägenhet åtnjuta gottgörelse av kommunens medel i form av dagtraktamente med högst fem kronor för sammanträdes- eller förrättningsdag. Kommunalstämman må ock i vissa fall besluta, att reseersättning skall utgå till ledamoten. Jämte gottgörelse, som beslutes enligt 2 mom., samt ersättning för kostnader för skrivmaterialier, postporton och dylika utgifter, som för kommunens räkning påkallas vid uppdragets fullgörande, må, jämlikt 25 § 3 mom., efter kommunalstämmans bestämmande för med uppdraget förenat besvär utgå arvode till, bland andra, sådan ledamot av kommunal styrelse, nämnd eller

beredning, som utsetts till ordförande. Arvodet skall till beloppet bestämmas för högst ett år i sänder och må icke överstiga vad på grund av göromålen omfattning och art kan anses skäligt, ej heller bestämmas med hänsyn till den inkomst av tjänst, yrke eller näring, som uppdragets innehavare genom dess fullgörande går förlustig. Sammanlagda beloppet av beslutade ersättningar, som omförmälas i paragrafen och som ej avse kostnader för skrivhjälp, skrivmaterialier, postporto och dylika utgifter, må icke överstiga vad kommunens ekonomiska bärkraft utan större olägenhet medger.

Motsvarande bestämmelser återfinnas i 29 § i lagen den 6 juni 1930 om kommunalstyrelse i stad.

Enligt 26 § andra stycket i *lagen den 30 juni 1913 om allmän pensionsförsäkring* ägde ordföranden av kommunen tillgodonjuta gottgörelse för de honom genom uppdraget åsamkade kostnaderna, såsom för skrivmaterialier, postporto och skrivarehjälp. Voro de ordföranden åliggande göromålen synnerligen omfattande, ägde kommunen, i den mån en dylik utgift för densamma ej finge anses alltför betungande, därjämte tilldela honom skäligt arvode.

1928 års pensionsförsäkringskommitté har i sitt betänkande med förslag rörande revision av den allmänna pensionsförsäkringen (stat. off. utr. 1934: 18) uttalat, att kommittén, med hänsyn till att särskilda sakkunniga (organisationssakkunniga) tillkallats att inom socialdepartementet biträda med utredning angående den sociala försäkrings- och hjälpverksamhetens organisation, ansett sig icke böra gå in på en prövning av frågan om eventuella ändringar av de bestämmelser i pensionsförsäkringslagen, som avsåge pensionsförsäkringens lokala organisation, pensionsnämnder och ombud.

I *proposition nr 217 till 1935 års riksdag* med förslag till lag om folkpensionering m. m. erinrade föredragande departementschefen, statsrådet Möller, om organisationssakkunnigas arbete samt framhöll, att den i propositionen föreslagna reformen endast i ringa mån gällde pensionsförsäkringens lokala organisation. I propositionen föreslogs den lydelse, som 26 § tredje stycket i 1935 års lag nu äger. Detta stadgande lämnades av riksdagen utan erinran.

Organisationssakkunniga hava den 11 december 1934 avgivit betänkande med utredning och förslag rörande den samhällseliga hjälpverksamhetens organisation m. m. (stat. off. utr. 1934: 53). I ett utkast till lag i ämnet har majoriteten av de sakkunniga föreslagit, att i varje kommun med mer än 1,500 invånare skall finnas en social nämnd med uppgift att handhava kommunens verksamhet för fattigvård, barnavård, ungdomsskydd, allmän ålderdomspensionering, behandling av alkoholister och arbetslöshetshjälp.

I *proposition nr 3 till 1936 års riksdag* med förslag till lag om socialregister har föredragande departementschefen, statsrådet Möller, uttalat, att i de till övervägande antal avstyrkande yttranden, som avgivits över orga-

nisationssakkunnigas betänkande, anförts åtskilliga skäl mot så omfattande förändringar i organisatoriskt hänseende, som ett genomförande av de sakkunnigas förslag skulle innebära. Då de anförda skälen syntes departementschefen härande, hade han funnit sig icke böra lägga sakkunnigförslagets huvudprinciper till grund för lagstiftning i ämnet.

Den 24 januari 1936 beslöt Kungl. Maj:t tillsätta en kommitté, benämnd *kommunalskatteberedningen*, med uppdrag att i enlighet med vissa av föredragande departementschefen, statsrådet Wigforss, i statsrådsprotokollet för nämnda dag angivna riktlinjer verkställa utredning rörande den kommunala beskattningen jämte därmed sammanhängande frågor. I statsrådsprotokollet heter det bland annat:

Den utveckling, som särskilt under de senaste årtiondena ägt rum inom olika områden av samhällslivet, har icke kunnat undgå att taga sig uttryck i en stark stegring av de kommunala utgifterna. Samtidigt som kommunerna nödgats åtaga sig nya uppgifter av maktpåliggande och kostnadskrävande natur, hava kraven på den kommunala verksamhetens effektivitet över huvud taget blivit allt större. Väl har staten genom speciella förvaltningsbidrag i betydande utsträckning tagit sig an finansieringen av åtskilliga till kommunerna hänskjutna bestyr samt även därutöver trätt hjälpende emellan genom att tilldela synnerligt skattetyngda kommuner understöd, men dessa åtgärder hava icke visat sig tillräckliga för att åvägbringa den lättnad och utjämning av det kommunala skattetrycket, som allmänt erkännes vara av behovet påkallad. Härför torde — såsom redan skatteutjämningsberedningen framhöll i sitt under 1932 avgivna principbetänkande — i främsta rummet erfordras ett avlyftande från kommunerna av kostnaderna för vissa uppgifter. Vid den nya utredningen av kommunalskattefrågan bör därför ånyo upptagas till övervägande frågan om erforderliga jämkningar i den nuvarande fördelningen av samhällsuppgifterna mellan staten och kommuner av olika ordning. Med hänsyn till dessa uppgifters mångskiftande natur låter det sig icke göra att på detta stadium uppdraga några bestämda gränser för denna omprövning. Emellertid bör uppmärksammas, att icke en eventuell överflyttning av uppgifter kommer att förorsaka minskad effektivitet eller bristande sparsamhet vid deras handhavande; särskilt viktigt är detta, om i något fall beslutanderätten skulle finnas icke lämpligen kunna förbindas med skyldighet att till någon mera väsentlig del bära de utgifter, som föranledas av besluten.

I motionen erinras om ordförandena i taxeringsnämnderna. I anledning härav må nämnas, att enligt 145 § i *taxeringsförordningen den 28 september 1928* skall av statsmedel bestridas ersättning åt ordförandena i bland annat taxeringsnämnderna. Sedan länsstyrelserna avgivit yttrande till Kungl. Maj:t angående den ersättning, som för bestyr med taxeringen bör tillkomma den ersättningsberättigade, bestämmer Kungl. Maj:t huru mycket som skall ställas till förfogande för varje länsstyrelse. Vid fördelning mellan de ersättningsberättigade av det till länsstyrelse anvisade beloppet bör enligt förordningen avseende fästas vid, bland annat, den för de särskilda uppdragens utförande erforderliga och därå nedlagda skickligheten, tiden och arbetet.

Utskottet.

Såsom framgår av utskottets ovan lämnade redogörelse äga de kommunala myndigheterna möjlighet att tillerkänna pensionsnämndernas ordförande arvode för deras arbete. Enligt vad utskottet har sig bekant hava kommunerna också i betydande utsträckning begagnat sig av denna möjlighet. Det arbete, som pensionsnämndernas ordförande ha att utföra, kräver både kunnighet och ansvarskänsla och torde många gånger vara av tidsödande beskaffenhet. Det synes därför utskottet rimligt, att ordförandena tillerkännas skälig ersättning för sitt arbete. Det anförda torde emellertid äga giltighet ej blott beträffande pensionsnämnderna utan även i fråga om åtskilliga andra kommunala nämnder och styrelser. Av de ovan återgivna direktiven för kommunalskatteberedningens arbete framgår, att beredningen har att vid fullgörandet av sitt uppdrag taga under omprövning, bland annat, frågan om erforderliga jämkningar i den nuvarande fördelningen av samhällsuppgifterna mellan staten och kommuner av olika ordning. Med hänsyn härtill torde det icke få anses uteslutet, att även den av motionärerna berörda frågan kan bliva föremål för kommunalskatteberedningens uppmärksamhet. Enligt utskottets mening bör i varje fall resultatet av beredningens arbete avvaktas, innan statsmakterna taga ställning till ifrågavarande spörsmål.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att förevarande motion icke måtte föranleda till någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 12 februari 1937.

På andra lagutskottets vägnar:

SIGFRID HANSSON.

Vid ärendets behandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Sigfrid Hansson, Linder, P. Sandström, Heiding, Norman, Knut Petersson, Sten* och *Ekströmer*;

från andra kammaren: herrar *Hage, Olovson, Johanson* i Hallagården, *Sandström* i Sollefteå*, *Hermansson** och *Hansson* i Örebro samt fröken *Hesselgren** och fröken *Andersson*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.